

Nr 413.

Av herrar Äqvist och Rosén, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 33, med förslag till förordning angående en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa investeringar i varulager och inventarier (investeringskatt).

Genom Kungl. Maj:ts proposition nr 33 med förslag till förordning angående en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa investeringar i varulager och inventarier (investeringskatt) har föreslagits en helt ny skatteform å rörelseidkare mot den vi hittills varit vana vid. Skatten skulle fylla två syften, nämligen genom direkt verkan beskatta investeringar på visst sätt och genom indirekt verkan få rörelseidkare att minska sina avskrivningar å maskiner, inventarier och varulager och därigenom åstadkomma att större rörelseresultat redovisas, varmed följer ökad inkomstskatt till stat och kommun.

Förordningens rubrik anger som förordningens syfte att motverka vissa investeringar. Detta sker på så sätt, att den fria avskrivningsrätten upphäves för de investeringar, som äga rum 1951. Rörelseidkare, som kunna driva sin rörelse utan nyuppsättning av inventarier eller utan ökning av sina lager, drabbas över huvud ej av förordningens bestämmelser. Expansiva företag däremot drabbas av bestämmelsen och kraftigare ju mer expansiva de äro, i den mån deras utveckling tager sig uttryck i fortgående nyanskaffning av maskiner eller inventarier eller ökning av lager.

Man kan säga, att förslaget infört en viss progressivitet i beskattning av rörelseidkare. Progressiviteten kommer till uttryck på så sätt, att om ett företag icke anser sig kunna åsidosätta ett konsolideringsbehov genom avskrivningar, en progressiv beskattning inträder, som blir strängare allt efter avskrivningsbehovets storlek. För fysisk person, som driver rörelse, skärpes den progressiva beskattningen på samma sätt efter avskrivningsbehovets storlek.

Det förefaller dock märkligt, att man i ett industriland som vårt skall behöva tillgripa en skatt av detta slag. Den överfulla sysselsättning, som vi nu ha, har medfört stor brist på arbetskraft, och det är naturligtvis av vikt att man genom rationalisering av olika slag söker inbespara så mycken mänsklig arbetskraft som möjligt för att i stället ersätta denna med maskinkraft, vilken icke är annat än transformerad naturkraft. Produktivitetens utvecklingen inom landet är beroende på möjligheten att genom ständigt pågående förnyelse och förbättring av de maskinella krafterna utföra

denna substitution. Den sociala utvecklingen i sin tur är helt beroende av den ekonomiska och uppbäras av denna. Under sådana förhållanden är det just nu av särskild vikt att ej genom hindrande beskattningsåtgärder denna utveckling avbrytes eller hejdas.

I bilaga 1 s. 5 till statsverkspropositionen konstateras en 5-procentig produktionsstegring, som representerar en ren produktivitetsstegring, och icke utan förtjusning jämföres denna stegring med utvecklingen under 1930-talet. Därpå följer: »Den starka ökningen betingas dels av den betydande investeringsverksamheten under efterkrigstiden, dels av den kraftigt vidgade utrikeshandeln under året.»

Här har alltså direkt uttalats, att det är investeringsverksamheten som är grunden till produktivitetsstegringen. Att även den vidgade utrikeshandeln möjliggjorts genom produktivitetsstegringen ligger i öppen dag, eftersom varuförsörjningen inom landet ej varit sämre än tidigare och mer varor ändock kunnat avstås för export. I sin tur är alltså hela produktionsstegringen en följd av den rationalisering som ägt rum och som i sin tur har varit en följd av de ökade maskinella resurserna.

Den solidariska lönepolitik, som förts före lönestoppsperioden, har medfört en utjämning av inkomster och en lyftning av särskilt de lägre inkomsttagarnas realinkomster. Följden härav har blivit en konsumtionsökning av stora mått efter kriget. Det är känt, att sparkvoten hos dessa lägre inkomsttagare ej kan vara hög. Här finnas stora latent behov för särskilt konsumtionsvaror, som måste tillfredsställas. Inom en hel del branscher har varuhungern först på senare tiden något så när kunnat tillfredsställas, och inom alla branscher äro ej lagren uppe i en nivå, som kan anses tillfredsställande i förhållande till den ökade konsumtionen.

Utan att alltför mycket ingå på detaljer må här ytterligare framhållas, att man inte ens uppehåller fiktionen om investeringskatt, om man inte tillåter kvittning mellan minskning av lager och ökning av maskiner eller inventarier eller tvärtom.

Att tidpunkten för skattens införande är den sämsta tänkbara med de mycket höga världsmarknadspriser, som nu gälla, ligger i öppen dag. Avskrivningsbehovet är därför särskilt nu betydande på grund av det prisfall, som måste inträda, när den nuvarande rustningskonjunkturen viker.

Från krigskonjunkturbeskattningens tid erinra sig säkert alla, som i någon form hade med denna skatt att göra, vilka svårigheter och orättvisor, som följde med tillämpningen av denna skatt. Den föreslagna skattens konstruktion påminner i många avseenden om krigskonjunkturskattens, och alla de svårigheter, som följde med den senare, kunna väntas följa även med investeringskatten,

På ovan anförda skäl föreslås,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 33 med förslag till förordning angående en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa investeringar i varulager och inventarier (investeringskatt).

Stockholm i februari 1951.

Gösta Åqvist.

Erik Rosén.